

De wereld wordt steeds kleiner en dat heeft ook gevolgen voor (kandidaat-)notarissen. Huizen in en erfenissen uit het buitenland zijn al lang geen uitzondering meer. In deze serie belichten experts de notariële kant van een land waar het Nederlandse notariaat regelmatig mee te maken heeft. Deze keer is dat Polen.

‘Slechts half jaar de tijd om je voor testament te melden’

TEKST Martijn Rip | BEELD Truus van Gog

Eigenlijk zijn er in de praktijk opvallend weinig verschillen tussen het Nederlandse en het Poolse notariaat. ‘De rechtsgebieden en de taken van de notarissen hier en in Polen zijn grotendeels hetzelfde’, legt notaris Roland Kok uit. Samen met zijn vrouw Jolanta Mach – kantoormanager en afkomstig uit Polen – heeft hij een notarispraktijk in Tiel waar hij veel cliënten uit Polen ontvangt. ‘Het belangrijkste verschil is het aanzien van de notaris’, vult Mach hem aan. ‘Polen is wat dat betreft nog wat traditioneler. Daar is het heel wat als je naar het kantoor van de notaris gaat. Hier wordt de notaris als een normaal iemand gezien.’ Een ander verschil is dat cliënten in Polen sneller naar de rechter stappen. Niet om de notaris aan te klagen, maar vanwege een geschil. ‘De notaris heeft beperkte mogelijkheden als het gaat om de verklaring van erfrecht’, legt Mach uit. ‘Als een van de erfgenamen niet mee wil werken, dan wordt de zaak voortgezet bij de rechtbank. In Nederland doet de notaris bijna alles. Ze willen er in Polen nu

De verkoop van onroerend goed is in Polen een politiek gebonden thema

ook naar toe om verwerpen en beneficiair aanvaarden via de notaris te laten lopen.'

NALATENSCHAPPEN

Waar Kok en Mach het meest te maken mee krijgen zijn nalatenschappen. 'Vanwege het overlijden van een familielid in Polen hebben wij regelmatig contact met notarissen aldaar', begint Kok. 'Om een erfenis te verwerpen of beneficiair te aanvaarden moeten wij een verklaring naar de Poolse rechtbank sturen', vult Mach aan. Het document, ondertekend door de Poolse familieleden in Nederland, moet worden voorzien van een apostille, vervolgt Kok. 'Inmiddels weten we aan welke vormvereisten de documenten moeten voldoen, zodat ze door de rechtbank worden geaccepteerd.'

BENEFICIAIR AANVAARDEN

Anders dan in Nederland is het in Polen niet verplicht om testamenten te registreren. Daarnaast zijn er ook holografische testamenten die op het laatste moment gemaakt kunnen zijn. Nabestaanden hebben slechts een half jaar de tijd om te melden dat ze weten dat er een testament is en om deze te verwerpen of te aanvaarden. Mach: 'Als dat niet gebeurt, omdat ze bijvoorbeeld niets over het overlijden gehoord hebben, wordt automatisch gekozen voor beneficiair aanvaarden. Behalve als het om minderjarige nabestaanden gaat. Voor hen beslist de rechter of de erfenis wordt aanvaard of niet.'

Aan het automatisch beneficiair aanvaarden kunnen ook nadelen kleven, vertelt Kok. 'Op het moment dat de boedel onverkoopbaar blijkt, zijn de erfgenamen toch aansprakelijk. Bijvoorbeeld als een huis niet wordt verkocht, kunnen schuldeisers op andere boedel beslag leggen.'

PROBLEMEN

Wat vaak gebeurt, is dat Polen voor werk tijdelijk in Nederland komen wonen. 'Ze komen bijvoorbeeld hier in de Betuwe in de fruitteelt werken', legt Kok uit. 'Ze denken dat het tijdelijk is, maar vaak blijven ze toch hier wonen. Bijvoorbeeld met een Nederlandse partner. En dat kan problemen opleveren. In Nederland bestaat een samenlevingscontract, in Polen niet. Zo'n contract wordt daar ook niet geaccepteerd. Als er bijvoorbeeld een verblijfsbeding in staat, waarbij het gezamenlijke vermogen naar de langstlevende gaat, is het maar de vraag of dat ook voor het Poolse vermogen geldt. Daarom adviseren wij vaak om zowel in Nederland als in Polen een testament op te laten maken, ten aanzien van het vermogen in beide landen.'

Niet alleen bij een samenlevingscontract is het oppassen geblazen, ook bij een huwelijk moet het een en ander geregeld worden als er nog belangen zijn in Polen. Mach: 'Als je in Nederland trouwt, zorg er dan voor dat je het huwelijk ook in Polen registreert. Anders ben je volgens het Poolse recht niet getrouwd. Zo gebeurde het dat een Pool, die in Nederland was getrouwd, kwam te overlijden. Omdat zijn huwelijk in Polen niet kenbaar was, erfden in eerste instantie zijn ouders en niet zijn partner. Andersom geldt: als je onder huwelijkse voorwaarden in Polen bent getrouwd, zijn die in Nederland niet bekend of aantoonbaar.'

ONROEREND GOED

Kok en Mach constateren dat Poolse stellen steeds vaker in Nederland een huis kopen. 'Een groeiende groep besluit hier te blijven en ook daarvoor te investeren in een eigen woning. Sinds Polen in de EU zit, is dat ook gemakkelijker geworden. Wij helpen ze bij het traject om een huis te kopen en een hypotheek af te sluiten. Bij andere kantoren is er vaak een taalprobleem, daarom komen ze vaak voor advies bij ons terecht.' 'Cliënten die in Polen een bv willen oprichten, verwijzen we door naar de Poolse notaris', vertelt Kok. De regels voor oprichting zijn hetzelfde als in Nederland. Het lastigste is de identificatie, want daarvoor moet de oprichter zelf naar Polen afreizen. Wil de oprichter ook

onroerend goed kopen, dan gaat dat al een stuk lastiger, licht Mach toe. 'Voor alles boven de 1 hectare moet toestemming komen van het ministerie van Binnenlandse Zaken. De verkoop van onroerend goed is in Polen een politiek gebonden thema. Vaak wordt gedacht: we hebben honderd jaar voor onze aarde gevochten, en nu verkopen we het aan buitenlanders. Dat ligt heel gevoelig.' Maar voor alles is een oplossing: wanneer er een Pool in de directie van de bv zit, is de aankoop van onroerend goed geen probleem. 'Een andere kwestie is agrarisch land. Zelfs voor de Polen zelf gaat de aankoop gepaard met veel beperkingen.' ■

POLEN

Inwoners: 38,5 miljoen
Oppervlakte: 311.888 km²

Aantal notarissen: 3.446 (2017)
Notarissen per 100.000 inwoners: 8,95
Aantal kandidaat-notarissen: 825 (2017)
Aantal notariskantoren: 2.773 (2017)
Opleiding: Een master rechten, waarna een postdoctorale opleiding van drie jaar volgt tot kandidaat-notaris. Na zes jaar werkervaring mogen kandidaten een speciaal examen doen, waarna ze door de Minister van Justitie tot notaris worden benoemd.
Pensioenleeftijd: 70 jaar

Tot 2012 waren de tarieven niet vrij. Vanaf dat jaar mogen notarissen binnen bepaalde kaders zelf het tarief bepalen. Overigens betalen cliënten in Polen niet voor advies: ze krijgen alleen een factuur voor een concrete akte.

